

MISIJA OSCE U BOSNI I HERCEGOVINI

OSCE MISSION IN BOSNIA AND HERZEGOVINA

Stručni rad

Doc. dr. Željko Petrović*

Sažetak

Bosna i Hercegovina je specifična država, sa karakterističnom, a za Europu i svijet kompleksnom organizacijom i suverenosti u međunarodnom pravnom pogledu. Također prisutna je i jedna vrsta protektorata, jer Vijeće sigurnosti Ujedinjenih nacija imenuje Visokog predstavnika u Bosni i Hercegovini, koji je najviši politički autoritet u državi. Takav oblik suvremene „diktature“ danas nije prisutan nigdje u Europi, a promatrajući ga sa aspekta međunarodnog prava nalazimo elemente kršenja međunarodnog subjektiviteta ove države. Međunarodne organizacije imaju posebnu ulogu u Bosni i Hercegovini i aktivno su uključene u njen politički život od Daytonu do danas. OSCE kao međunarodna organizacija koja se bavi pitanjima sigurnosti imala je veliki uticaj na razvoj poslijeratne Bosne i Hercegovine. To je međunarodna organizacija koja se prvenstveno bavi pitanjima kontrole naoružanja, ljudskih prava, slobode štampe i slobodnih izbora. Bosni i Hercegovina izašla je iz rata sa velikom količinom oružja, te se nalazi stalno na ivici nekog sukoba. To je država u kojoj je izražen demokratski deficit, te je država u kojoj postoji veliko nepovjerenje građana u izborni proces i predstavnike vlasti uopšte. U takvim okolnostima OSCE je dobio poseban status u Bosni i Hercegovini. Kako je cilj OSCE kao organizacije prvenstveno da sprečava sukobe te djeluje u kriznim situacijama, Bosna i Hercegovina neminovno je bila upućena na suradnju sa ovom međunarodnom organizacijom. Stoga se ovaj rad usmjerava na razmatranje odnosa Bosne i Hercegovine i OSCE, uzimajući u obzir sve specifičnosti Bosne i Hercegovine kao složene države kao i kompleksne političke situacije koja je prisutna na njenom prostoru od Daytonu do danas.

* Sveučilište Hercegovina, Mostar, e-mail: petrovicz@yahoo.com

Ključne riječi: Bosna i Hercegovina, OSCE, sigurnost, demokracija, međunarodne organizacije.

Abstract

Bosnia and Herzegovina is a specific state, with a characteristic, and for Europe and the world complex organization and sovereignty in terms of international law. There is also a kind of protectorate, as the United Nations Security Council appoints the High Representative in Bosnia and Herzegovina, who is the highest political authority in the country. Such a form of modern "dictatorship" is not present anywhere in Europe today, and looking at it from the aspect of international law, we find elements of violation of the international legal subjectivity of this state. International organizations have a special role in Bosnia and Herzegovina and have been actively involved in its political life from Dayton to the present day. The OSCE, as an international organization dealing with security issues, has had a major impact on the development of post-war Bosnia and Herzegovina. It is an international organization that primarily deals with issues of arms control, human rights, freedom of the press and free elections. Bosnia and Herzegovina came out of the war with a large amount of weapons, and is constantly on the verge of a conflict. It is a state in which the democratic deficit is expressed, and it is a state in which there is great distrust of the citizens in the election process and the representatives of the government in general. In such circumstances, the OSCE was given special status in Bosnia and Herzegovina. As the goal of the OSCE as an organization is primarily to prevent conflicts and act in crisis situations, Bosnia and Herzegovina was inevitably directed to cooperate with this international organization. Therefore, this paper focuses on the relationship between Bosnia and Herzegovina and the OSCE, taking into account all the specifics of Bosnia and Herzegovina as a complex state as well as the complex political situation that has been present in its area since Dayton.

Keywords: Bosnia and Herzegovina, OSCE, security, democracy, international organizations

1. UVOD

Bosna i Hercegovina kao država po mnogo čemu je jedinstvena u međunarodnoj zajednici. Prije svega treba istaći njene organizacione, političke i teritorijalne specifičnosti, ali i one vezane za Ustav i konstitutivnost naroda koji žive na njenoj teritoriji. Međunarodni protektorat, kao nepoznanica suvremene Europe, prisutan je u određenom obliku u samom njenom srcu. Bosna i Hercegovina, nazivana nekadašnjom Jugoslavijom u malom, danas, nakon raspada SFRJ, ostala je jedina država nastala njenim raspadom koja u potpunosti ne odlučuje o svom razvoju i sa nizom neriješenih pitanja koja su karakteristična za njen prostor (Hoffman, 1987: 336).

Tradicionalni koncept države i njenog suvereniteta, te pravila ne miješanja u unutarnje poslove drugih država, sve se više zamjenjuje sa konceptom međuovisnosti država, prenošenjem dijela suvereniteta na međunarodne organizacije, te jačanjem međunarodnog prava uopće. Na međunarodnoj sceni javljaju se razne integracije, nevladine organizacije, pokreti koji direktno ili indirektno utiču na vođenje vanjske i unutarnje politike država.

Bosna i Hercegovina predstavlja tranzicijsku državu koja prolazi izuzetno složene promjene koje se sastoje prije svega u promjeni ekonomskog i političkog sustava. Proces tranzicije u odnosu na druge države na prostoru Bosne i Hercegovine karakterizira da je on zaustavljen oružanim sukobom, a zatim se odvijao pod uputama i nadzorom međunarodne zajednice, tako da se uspostavila jedna vrsta protektorata na čelu sa Visokim predstavnikom.

Bosna i Hercegovina ima povijest ispunjenu političkim previranjima, demografskim i etničkim promjenama. Posljednjih sto godina na njenom prostoru vođeni su ratovi, mijenjale se države i društvena uređenja. Sukobi interesa na njenom prostoru uglavnom su se pretvarali u oružane sukobe koji su vodili masovnom uništenju ljudi i imovine, kao i do zaostatka za ostatkom Europe. Posle ratova dolazilo je do privremenog primirja, ali u kojem su nastavljeni sukobi na druge načine. Proces integriranja Bosne i Hercegovine u europske strukture, na prvom mjestu Europsku uniju, su jedan od garanta da se povijest ne ponovi na ovim prostorima i da se krene prema općem boljitku i napretku. Bosna i Hercegovina na putu je europskih integracija jer to je jedini garant za stabilnost. Bosna i Hercegovina jednoglasno je opredijeljena za ulazak u Europsku uniju, jer svako drugačije postupanje dovelo bi je u stanje izoliranosti.

U razdoblju od 1992. do 1995. godine Bosna i Hercegovina je bila poprište oružanih sukoba u kojima su učinjena teška, sustavna i masovna kršenja međunarodnog humanitarnog prava, a kao posljedica rata izgubljeni su mnogi ljudski životi, brojno stanovništvo je izbjeglo ili raseljeno, veliki broj osoba se još uvijek vode kao nestale, a učinjene su i druge brojne povrede temeljnih ljudskih prava i sloboda. Međunarodna zajednica, pozivajući se na demokratske vrijednosti, često nasilnim putem nastoji da provodi mjere u pravcu tranzicije u Bosni i Hercegovini. Međunarodna zajednica pod tranzicijom u Bosni i Hercegovini podrazumijeva prije svega ekonomske reforme i priključenje Europskoj uniji. Sa druge strane, zanemaruje se stvarna i demokratska tranzicija društva kao cjeline. U Bosni i Hercegovini postoje nejasnoće i oko nositelja suvereniteta, odnosno u kome je utjelovljen

OSCE kao međunarodna organizacija uključen je u brojne oblasti u Bosni i Hercegovini od kontrole naoružanja, reforme sektora sigurnosti, procesuiranja ratnih zločina i borbe protiv trgovine ljudima, preko reformi u sferama politike i obrazovanja, rodne ravnopravnosti, programa podrške dobroj upravi, reforme medija, do inicijativa civilnog društva i inicijativa na polju ljudskih prava.

Istraživanje javnog mnijenja, koje je Misija OSCE u Bosni i Hercegovini provela u kolovozu 2021. godine pokazalo je da postoji nizak nivo povjerenja javnosti u integritet i pravednost izbornog procesa, relevantne institucije i aktere, kao i izražena učestalost direktnih iskustava sa izbornim prevarama među glasačima. Istraživanje je pokazalo da 42 % stanovnika Bosne i hercegovine sa pravom glasa smatra da se izbori u Bosni i Hercegovini sprovode ne nepravedan ili uglavnom nepravedan način. To ukazuje na trenutnu situaciju u Bosni i Hercegovini i važnost međunarodne zajednice na njenom prostoru, pa samim tim i OSCE.

OSCE u Bosni i Hercegovini ima posebnu ulogu u sprečavanju svih aktivnosti koje potencijalno mogu da prouzrokuju konflikt i dovedu do destabilizacije mira i sigurnosti. Cilj je da se zaštite interesi svih građana Bosne i Hercegovine neovisno o njihovoj vjerskoj, kulturnoj ili etničkoj pripadnosti ili orijentaciji. Izabrani i imenovani zvaničnici imaju posebnu odgovornost da štite interese svih građana, neovisno o njihovom porijeklu, da odbace retoriku podjela te da budu primjer odgovornog ponašanja, da smiruju tenzije i promovišu konstruktivan dijalog. To je organizacija koja pomaže se vraćanju povjerenja u institucije i vladavinu prava, te radi na odbacivanju retorike podjela i aktivnosti koje doprinose tenzijama. Misija OSCE je uključena u

brojne aktivnosti - od kontrole naoružanja, reforme sektora sigurnosti, procesuiranja ratnih zločina i borbe protiv trgovine ljudima, preko reformi u sferama politike i obrazovanja, rodne ravnopravnosti, programa podrške dobroj upravi, reforme medija, do inicijativa civilnog društva i inicijativa na polju ljudskih prava.

2. BOSNA I HERCEGOVINA I MEĐUNARODNE ORGANIZACIJE

Bosna i Hercegovina članica je više međunarodnih organizacija, a teži uključenju i u druge međunarodne organizacije, prije svega u Europsku uniju i u NATO. Bosna i Hercegovina članica je više od 90 međunarodnih organizacija iz različitih oblasti. U pet međunarodnih organizacija djeluje kao pridruženi član ili promatrač i to u: Pokretu nesvrstanih zemalja i Organizaciji islamske suradnje od 1994. godine, u Afričkoj uniji od 2009. godine, Međunarodnoj organizaciji Frankofonije od 2010. godine, te Međunarodnom birou za utege i mjere od 2011. godine. U 2002. započeti su pregovori za pristupanje Svjetskoj trgovinskoj organizaciji, a 2009. godine započeti su i pregovori za pristupanje NATO savezu. Treba posebno naglasiti da niz međunarodnih organizacija ima aktivno učešće u Bosni i Hercegovini, te na taj način međunarodna zajednica aktivno djeluju na prostoru Bosne i Hercegovine. Danas je multilateralna diplomacija, odnosno učešće država u radu međunarodnih organizacija i konferencija koje organiziraju međunarodne organizacije, postao megatrend suvremenog svijeta (Đašić, 2003: 45). Prilikom osnivanja diplomatskih misija pri međunarodnim organizacijama pojavljuje se složeniji pravni odnos nego kod redovitih diplomatskih misija država, imajući u vidu da su sjedišta međunarodnih organizacija na teritoriji drugih država, te je to odnos više država istovremeno (Mitić, Đorđević, 2007: 239). I male nerazvijene države imaju interes da budu članice međunarodnih organizacija, te da na taj način ostvaruju interese u korist svoje države učešćem u njihovom radu (Watson, 2005: 149-166).

Bosna i Hercegovina je država koja je karakteristična po mnogo čemu. Jedna od specifičnosti Bosne i Hercegovine jeste i uloga međunarodnih organizacija u Bosni i Hercegovini. Daytonski mirovni sporazum, kako predstavlja međunarodni ugovor kojim je okončan oružani sukob i u okviru kojeg je donesen Ustav Bosne i Hercegovine, vrlo je specifičan izuzetak, ali nije jedini primjer donošenja ustava instrumentima međunarodnog ugovaranja

(Šarčević, 2008). Ovim sporazumom predviđene su određene ovlasti različitih međunarodnih organizacija čije aktivnosti predstavljaju ključ funkcioniranja Bosne i Hercegovine. S tim u vezi, vojni i civilni aspekti provođenja mirovnog sporazuma s ciljem postizanja trajnog mira povjereni su međunarodnim organizacijama (Smailagić, 2011: 546-572). Bosna i Hercegovina, sa ustavnopravnim uređenjem predviđenim Daytonskim mirovnim sporazumom rukovođena domaćim političarima, teško bi uspjela kao država bez sudjelovanja međunarodnog činitelja, te su toga bili svjesni i tvorci Daytonskog mirovnog sporazuma. Sam Daytonski mirovni sporazum, pravno promatrano, predstavlja instrument kojim se provodi mirovni proces s ciljem uspostavljanja trajnog mira i koji predviđa naglašenu ulogu međunarodnih organizacija u Bosni i Hercegovini po pitanjima vojnog i civilnog provođenja mirovnog sporazuma, izbora, ljudskih prava, demokratske vlasti, i sl.

Međunarodne organizacije, djelujući na osnovu Daytonskog mirovnog sporazuma, vodile su brojne državne poslove u Bosni i Hercegovini. Tako je u oblasti izbora OSCE organizirao nekoliko općih i lokalnih, redovnih i prijevremenih izbora do 2002. godine, kada ovlasti preuzima Središnje izborno povjerenstvo Bosne i Hercegovine u čijem je stvaranju OSCE aktivno sudjelovao. U oblasti ljudskih prava u okviru institucije ombudsmana situacija je slična, s tim što pored OSCE-a značajnu ulogu ima i Vijeće Europe, u čijem članstvu se nalazi Bosna i Hercegovina.

Iako u manjem intenzitetu, državne poslove i dalje obavlja Ured visokog predstavnika uz korištenje *bonskih ovlasti*. Ovo je potrebno imati na umu u okviru prisutne inicijative koja dolazi naročito iz Republike Srpske za transformiranje Ureda visokog predstavnika, odnosno njegovo ukidanje, čime bi značajno oslabile ovlasti međunarodnih organizacija u Bosni i Hercegovini. Međutim, to bi zadiralo u sam Daytonski mirovni sporazum koji je predvidio Ured visokog predstavnika kao implementatora civilnih aspekata tog sporazuma. Sa druge strane, isti politički činitelji iz Republike Srpske nisu suglasni sa dubljim zadiranjem u proces ustavnih promjena s ciljem jačanja države Bosne i Hercegovine u procesu europskih integracija.

3. BOSNA I HERCEGOVINA I OSCE

Organizacija za sigurnost i suradnju u Europi (OSCE) predstavlja međunarodnu organizaciju osnovanu 1975. godine, na Konferenciji za sigurnost i suradnju u Europi, Helsinškim završnim aktom, te je predstavljala

početak puta prema prestanku postojanja blokovske podjele svijeta. Nakon Drugog svjetskog rata u Europi je priznata nepovredivost državnih granica, a 35 država potpisnica se obvezalo da će poštivati ljudska prava i temeljne slobode, te da će surađivati na ekonomskom, znanstvenom, humanitarnom i drugim područjima. Helsinški dogovor pravno nema status ugovora i ne obvezuje (osim moralno) njegove potpisnice da ga se doista i drže. To je međunarodna organizacija koja se bavi pitanjima sigurnosti u Europi i danas ima 57 država članica sa sjedištem u Beču. Osnovana je sukladno sa poglavljem VIII. Povelje Ujedinjenih naroda kao sigurnosna organizacija, koja će imati za cilj da akcijama i političkim pregovorima osigura prevenciju sukoba u regiji, suzbijanje kriza, kao i da upozori na njih. U tom pravcu poduzima se niz aktivnosti koje se odnose na preventivnu diplomaciju, kontrolu oružja, ljudska prava, ekonomiju, ljudski okoliš, promatranje izbora itd. OSCE zauzima širok pristup sigurnosti i na taj način objedinjuje vanjskopolitičku, ekološku i ljudsku dimenziju sigurnosti.

Glavni organi OSCE su Stalno vijeće, Visoko vijeće, Ministarsko vijeće, Predsjedavajući i Glavni tajnik. Stalno vijeće je stručno vijeće OSCE čiji sastav čine predstavnici svih država članica koji se periodično sastaju da raspravljaju i odlučuju o najvažnijim pitanjima i nadležnostima ove međunarodne organizacije. Visoko vijeće čine politički direktori ili dužnosnici višeg ranga zemalja članica, a zaduženo je za postizanje određenih političkih dogovora. Ministarsko vijeće čine ministri vanjskih poslova država članica, a svake druge godine u radu ovog tijela učestvuju šefovi država ili vlada u formi Samita OSCE. Predsjedavajući OSCE, koji se bira na jednogodišnji mandat, nadležan je za izvršavanje odluka koje se donesu. Glavni tajnik OSCE djeluje kao izaslanik Predsjedavajućeg i daje mu podršku u svim aktivnostima OSCE, ali i rukovodi strukturom i operacijama ove organizacije (Smailagić, 2011: 563).

Bosna i Hercegovina postala je članica OSCE 30. travnja 1992. godine, dok je Helsinški dokument potpisala 8. srpnja 1992. godine. OSCE je na osnovu Daytonskog mirovnog sporazuma dobila mandat u Bosni i Hercegovini 18. prosinca 1995. godine. Uspostavljanje mandata OSCE u Bosni i Hercegovini prvenstveno je imalo za cilj razvoj demokracije, zaštitu ljudskih prava i jačanje svijesti o njima, provođenje i promatranje izbora, kontrolu naoružanja i postizanje sveukupne sigurnosti i povjerenja u Bosni i Hercegovini. Tranzicija Bosne i Hercegovine zahtijeva trajnu pažnju međunarodne zajednice. Prema Daytonskom mirovnom sporazumu, OSCE u

Bosni i Hercegovini jedna je od ključnih međunarodnih agencija za implementaciju i njen prvenstveni zadatak je da pomogne Bosni i Hercegovini u procesu tranzicije u demokraciju. Daytonskim mirovnim sporazumom određen je smjer rada OSCE u Bosni i Hercegovini, tako što će zajedno sa drugim međunarodnim organizacijama doprinijeti osiguranju mira, te u tom smjeru pomoći da se država oporavi od ratnih stradanja. Mandat njene misije usmjeren je da osigura stabilno, sigurno, multinacionalno, građansko i demokratsko društvo u Bosni i Hercegovini, te da se spriječe budući eventualni sukobi. Misija OSCE pokriva cijelu teritoriju Bosne i Hercegovine, uključujući glavno sjedište u Sarajevu, regionalne centre u Banja Luci, Mostaru, Sarajevu, Tuzli i Brčko, te 27 područnih ureda. Glavno sjedište predvode šef Misije i glavni zamjenik šefa Misije, koji snose glavnu odgovornost za politiku djelovanje, planiranje i operacije Misije. Postoje i odjeli za demokratizaciju, izbore, ljudska prava, medije i regionalnu stabilizaciju čija se sjedišta također nalaze u Sarajevu, blisko surađuju sa Glavnim sjedištem u razvoju i implementaciji načina rada i programa koji se odnose na cijelu Misiju.

Aneksom 1–B. Daytonskog mirovnog sporazuma sukobljene strane u Bosni Hercegovini, pored prekida neprijateljstava, obvezale su se na suradnju u cilju postizanja stabilizacije u regiji, te su tom pravcu vođeni dalji pregovori pod nadzorom OSCE. Aneks 3. Daytonskog mirovnog sporazuma, odnosno Sporazum o izborima, postavio je zadatak da OSCE uspostavi izborni sustav u Bosni i Hercegovini, prema kojem će se održavati izbori za organe vlasti na razini Bosne i Hercegovine i na razini entiteta. Također, određeno je da Predsjedavajući OSCE imenuje ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine i prati situaciju u oblasti ljudskih prava u Bosni i Hercegovini u skladu sa Aneksom 6. Daytonskog mirovnog sporazuma. Prema članku 2. i 4. Aneksa 1-B. OSCE treba da provede i osigura izgradnju povjerenja i sigurnosti, kao i da provede potpunu kontrolu naoružanja. Iz ovoga može da se vidi da OSCE predstavlja međunarodnu organizaciju čije su nadležnosti u Bosni i Hercegovini široko određene samim Daytonskim mirovnim sporazumom, tako da može izvršavati poslove koji obično spadaju u poslove državnih organa. U cilju razvoja demokracije u Bosni i Hercegovini poduzimaju se mjere kojima se nastoji da se aktivno uključe građani u politički život države, ojačaju nevladine organizacije, ojača uloga žena u politici i slično. Također na lokalnoj razini pomaže se kroz razne obuke u jedinicama lokalne samouprave, ali i na kantonalnoj, entitetskoj i državnoj razini. OSCE je aktivno uključen u reformu sudstva u Bosni i Hercegovini, radu sudova,

organiziranju pružanja pravne pomoći i davanju preporuka kod donošenja zakona.

U oblasti demokratizacije vlasti u Bosni i Hercegovini OSCE prati rad Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, te daje potrebnu podršku njenom radu u cilju postizanja veće odgovornosti i efikasnosti u radu. U tom pravcu potiče se i povećanje transparentnosti u radu, odgovornosti političara, kao i promoviranja veće razine poštivanja međunarodnih standarda i dobre prakse.

U oblasti obrazovanja OSCE pruža pomoć u smjeru da se stvara osjećaj zajedničke pripadnosti i državljanstva s ciljem ostvarenja dugoročnog jedinstva i stabilnosti Bosni i Hercegovini. Misija OSCE u tom smislu surađuje sa svim relevantnim državnim tijelima i obrazovnim institucijama, te pruža podršku školskim odborima. Također daje doprinos ostvarenju većeg stupnja transparentnosti, odgovornosti i efikasnosti u upravljanju u procesu obrazovanja.

U pogledu ljudskih prava OSCE radi na jačanju ekonomskih i socijalnih prava i ravnopravnosti promocijom politike i prakse podnošenja prijava od strane oštećenih za kršenja ljudskih prava, s posebnim osvrtom na ravnopravnost i nediskriminaciju, te jačanje kapaciteta državnih institucija nadležnih za ostvarenje ljudskih prava i građanskog društva. U pogledu ljudskih prava radi se na olakšavanju procesa povratka prognanih i raseljenih osoba, posebno u smislu da se povratnicima omogućiti da ostvare pravo na njihovu imovinu. Misija OSCE radi i na uspostavljanju neovisnog sudstva u Bosni i Hercegovini, te u izradi nacrtu zakona kojima treba da se osigura neovisnost imenovanja sudaca. Suraduje se i uspostavlja kontakt sa sucima, odvjetnicima i tužiteljima u vezi sa raznim pitanjima iz njihove oblasti koja se kreću od nelegalnog smjenjivanja sudaca, pa sve do poštivanja međunarodnih standarda o pravičnom suđenju. OSCE radi na uspostavi postupaka kojima će se osigurati ravnopravnost u oblasti socijalne pomoći i socijalnog zbrinjavanja, te radi na jačanju kapaciteta davalatelja usluga socijalnog zbrinjavanja, radi ostvarenja dugoročne održivosti. U oblasti ljudskih prava vezuje se za program pravosudnih i legislativnih reformi s ciljem promoviranja ljudskih prava i jačanja vladavine prava predviđenih ustavima i zakonima Bosne i Hercegovine, kao i primjenjivog međunarodnog prava. Značajan udio u aktivnostima OSCE predstavlja program praćenja sudskih postupaka širom države za najteža kaznena djela kažnjiva po zakonima Bosne i Hercegovine.

OSCE pruža pomoć u sektoru pravosuđa sa ciljem osiguranja najvišeg stupnja poštivanja ljudskih prava i osiguranja neovisnosti i nepristranosti pravosuđa.

Misija OSCE pruža pomoć u ispunjenju vojnopoličkih obveza Bosne i Hercegovine da u potpunosti sprovede OSCE-ove i druge međunarodne vojnopoličke obaveze, te promovira efikasno upravljanje vojnim zalihama. U pogledu programa kontrole naoružanja, pruža se podrška provedbi subregionalne kontrole naoružanja iz Aneksa 1-B. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini. OSCE radi na osiguranju efikasne kontrole nad sektorom sigurnosti, pružanju podrške Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine, kao i izvršnim vlastima Bosne i Hercegovine, posebno surađujući sa Interesornom radnom skupinom Vijeća ministara Bosne i Hercegovine za provođenje sigurnosne politike Bosne i Hercegovine. U programu praćenja demokratske kontrole nad sigurnosnim sektorom Bosni i Hercegovini, OSCE pomaže u radu koji se odnosi na kontrole granice, borbe protiv terorizma, civilne zaštite i posebnih policijskih pitanja, te koordinira napore sa OSCE Tajništvom i Centrom za prevenciju sukoba (Rotfeld, A.D, 2000).

Misija OSCE snosi glavnu odgovornost za organizaciju i nadgledanje izbora organiziranih u Bosni i Hercegovini, a posebno se to odnosilo na prve opće izbore 1996. i 1998. godine, te općinske izbore 1997. godine. Kroz rad Državnog povjerenstva za implementaciju izbornih rezultata, misija OSCE posebno je dala pažnju nadgledanju općinskih izbora, dok danas redovno prati rad općinski vijeća u Bosni Hercegovini, te odgovornost u ovoj oblasti prebacuje na građane i institucije Bosne i Hercegovine.

4. ZAKLJUČAK

Međunarodna zajednica je na putu da Bosni i Hercegovini prepusti punu odgovornost za upravljanje državom, kao i njen dalji napredak. Bosna i Hercegovina mora ići u smjeru potpunog osamostaljivanja od međunarodnih institucija i jačanju političkog konsenzusa kroz usuglašavanje stavova oba entiteta. Ukoliko se ne postigne suglasnost između Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske oko najvažnijih odluka, Bosna i Hercegovina ne može imati perspektivu ni u regiji ni u Europi. Bosna i Hercegovina uslijed posljedica rata, zastarjelosti tehnologije, nepostojanja političkog konsenzusa, te uslijed nejasnih ekonomskih i političkih ciljeva, nalazi se u izuzetno teškoj ekonomskoj i političkoj situaciji. Država je suočena i sa novim tržišnim

okruženjem i tržišnim pravilima što još više otežava njen položaj na međunarodnoj sceni.

Potrebni su dodatni naponi kako bi se Bosna i Hercegovina održala kao stabilna i samoodrživa država, koja će da preuzme punu odgovornost za svoje upravljanje bez utjecaja međunarodne zajednice. Potrebno je provesti političke procese kako bi se okončalo međunarodno djelovanje u Bosni i Hercegovini u smislu da samostalno odlučuje o svojoj budućnosti. Bosna i Hercegovina mora na unutarnjem planu postići konsenzus u pogledu političkog, ekonomskog i institucionalnog razvoja, u protivnom neće se moći očekivati stabilizacija prilika na njenom prostoru i ulazak u Europsku uniju.

Međunarodna zajednica očekuje od Bosne i Hercegovine brže demokratizaciju institucija Bosne i Hercegovine i donošenja takvih zakona koji će svim narodima osigurati pristup svim državnim institucijama u skladu sa europskim demokratskim standardima. Demokratskim državnim institucijama i demokratskim zakonima najbolje se mogu zaštititi individualna građanska, ali i kolektivna nacionalna prava. Od Bosne i Hercegovine se traži takvo političko organiziranje koje će u prvi plan staviti građanina kao političkog subjekta, a nacionalnog onoliko koliko je potrebno da se zaštititi nacionalni interes naroda. Visoki predstavnik, OSCE i lokalna državna tijela treba više da se služe ovlastima koje im daje Daytonski mirovni sporazum, odnosno Ustav Bosne i Hercegovine, kako bi njihova aktivnost bila zasnovana na pravu, a ne na političkim kompromisima. Ustavom Bosne i Hercegovine uređeno je da je ona suverena država sa međunarodnopravnim subjektivitetom i sa postojećim međunarodno priznatim granicama.

Misija OSCE U Bosni i Hercegovini kontinuirano pruža pomoć vlastima i javlja se kao partner na putu Bosne i Hercegovine ka europskim integracijama. OSCE je aktivan u brojnim sektorima u Bosni i Hercegovini i napravljen je veliki napredak, ali pred Bosnom i Hercegovinom je i dalje veliki posao kako bi se u potpunosti osamostalila od međunarodne zajednice. OSCE je odigrala veliku ulogu u očuvanju mira i stabilnosti, te izgradnje demokratskih institucija u Bosni i Hercegovini.

LITERATURA

1. Đašić, D. 2003., *Diplomatija, ekonomska, multilateralala i bilateralala*. Beograd: Univerzitet Braća Karić.
2. Hoffman, G., 1987. *Protectorates, Encyclopedia of Public International Law*. Amsterdam: Max-Planck-Institute for Comparative Public Law and International Law.
3. Mitić, M., Đorđević, S., 2007. *Diplomatsko i konzularno pravo*. Beograd: Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu.
4. Rotfeld, A.D., 2000. *The OSCE role in cooperation with NATO and the EU in Southeastern Europe*. *Croatian International Relations Review*, 6 (20/21).
5. Smailagić, N., 2011. *Međunarodne organizacije, Zbornik radova Država, politika i društvo u Bosni i Hercegovini, Knjiga 2*. Sarajevo: University Press, Magistrat.
6. Šarčević, E., 2008. *Daytonski Ustav-karakteristike i problemi, Status-magazin za političku kulturu i društvena pitanja, No. 13*. Mostar.
7. Watson, A., 2005. *Diplomacy-The Dialogue between States*. Abingdon: Taylor Francis.